

การศึกษาาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

THE STUDY OF TOURISM SYSTEM IN BAN NAM CHIEO COMMUNITY,

LAEM NGOP DISTRICT, TRAT PROVINCE

พีรวิชญ์ สิงฆาพะ¹, ภาณุพงศ์ อุบัวบล², ศราวุธ ต้นดีวัฒนสุทธิ³, เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว⁴
และ อธิป จันทรสุริย์^{5,*}

Peravich Singkhala¹, Panupong Ubuabon², Sarawut Tantiwattanasutti³,
Chalearmkiart Feongkeaw⁴ and Athip Jansuri^{5,*}

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Arts in Hospitality and Tourism Management, Kasem Bundit University, Bangkok

Received: 5 September 2020

Revised: 1 October 2020

Accepted: 4 December 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสถึงวิถีชีวิตดั้งเดิม ชุมชนสามารถทำการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนยังคงอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งระบบนิเวศที่สำคัญสำหรับวิถีชีวิตของชุมชน ด้วยวัฒนธรรมและความเชื่อที่หลากหลายส่งผลให้ชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมของความเชื่อ ประเพณี โบราณสถาน และโบราณวัตถุอันทรงคุณค่า วิถีชีวิตที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนยกระดับชุมชนสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางด้านองค์ความรู้และ

* ผู้ประสานงาน: อธิป จันทรสุริย์

อีเมล: new_zahaha@hotmail.com

ภูมิปัญญา โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนด้วยดีเสมอมา

คำสำคัญ: การศึกษา, ระบบ, การท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to study and analyze the tourism system in Ban Nam Chieo community, Laem Ngop District, Trat Province. This research used qualitative research method to gather data from the government officials, entrepreneurs and the community through interviews and analyzed data using content analysis. This research was found that visitors were pleased with what the picturesque fishing villages in Ban Nam Chieo community has offered, mainly its year-round sightseeing. Tourism resources of Ban Nam Chieo community are still abundant and are important ecological resources for the community's way of life. The variety of cultures and beliefs make the community of two religions and three cultures valuable, It is also the center of beliefs, traditions, historic sites, and antiques. In addition, with the unique way of life in Ban Nam Chieo community helps promote the community to a learning community of knowledge and wisdom where was supported by both the government and the private sectors.

Keywords: The Study, System, Tourism

บทนำ

ระบบการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบความสัมพันธ์กับสภาพสังคม ซึ่งหมายถึงการรวมกันของประวัติศาสตร์กับความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดความพึงพอใจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ภายใต้เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจากระบบการท่องเที่ยวทางด้าน

เศรษฐกิจและด้านการเมือง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม (Mill & Morrison, 2002) จึงเป็นภาพสะท้อนถึงการอธิบายที่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เข้าไว้ด้วยกัน อีกทั้งยังสามารถนำมาอธิบาย กระบวนการพัฒนา การบริหารจัดการในส่วน ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน การสร้างระบบการท่องเที่ยวได้ใช้แนวคิดทางด้านรูปแบบทาง เศรษฐศาสตร์เข้ามาประยุกต์คือกำหนดระบบการท่องเที่ยวเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความ ต้องการ ด้านการเชื่อมโยง และด้านการตอบสนอง เป็นต้น ซึ่งชุมชนเป็นปัจจัยหลักที่มีส่วน สำคัญอย่างมากในระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเจ้าของบ้านที่จะต้องทำหน้าที่บริหาร จัดการ และดูแลทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งหมด เพื่อความสมดุลของการหมุนเวียนใน ระบบการท่องเที่ยว (Madhyamapurush, 2019)

ปัจจุบันจังหวัดตราดได้มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ มีมากขึ้น ซึ่งเกิดการเติบโตอย่างรวดเร็วในวงกว้าง แต่ชุมชนที่เปิดรับการท่องเที่ยวหลายแห่ง ยังไร้ทิศทางและขาดการวางแผนการจัดการที่ดี รวมไปถึงยังขาดแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวให้ก้าวไปสู่ความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งปัจจุบันได้มีการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน เพื่อช่วยขับเคลื่อนจังหวัดและพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมีความพร้อม ต่อการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้กระจายสู่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทางการท่องเที่ยว ทั้งจังหวัดตราด ผู้ประกอบการ ชุมชน และชาวบ้านในฐานะของเจ้าของ พื้นที่ด้วยความเหมาะสมและเป็นธรรม (จุฑารัตน์ เจือจิ้น, 2555)

ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เป็นชุมชนที่มีพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า 200 ปี ซึ่งความโดดเด่นของชุมชนแห่งนี้ก็คือความหลากหลาย ทางด้านเชื้อชาติ ได้แก่ ชาวมุสลิม ไทย และจีน ถือได้ว่าเป็นชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่คลองบ้านน้ำเชี่ยว โดยยึดอาชีพการทำประมงเป็นรายได้หลักเลี้ยงชีพ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2469 ทางจังหวัดตราดได้มีนโยบายด้านการคมนาคมขนส่งภายใน จังหวัด จนเกิดการเดินรถโดยสารประจำทางระหว่างตัวเมืองตราดและบ้านน้ำเชี่ยวขึ้น ซึ่ง นโยบายดังกล่าวได้ส่งผลให้ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวถูกลดบทบาทความสำคัญของการเป็นเมืองท่า ลง ทำให้ย่านการค้าเกิดความซบเซาจากนั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้มี นโยบายการพยายามผลักดันให้ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวเปิดรับการท่องเที่ยวให้เข้ามามีบทบาทใน

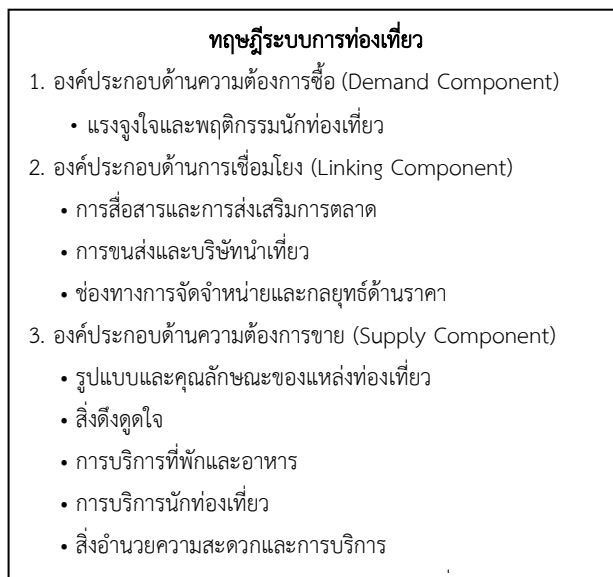
การสร้างรายได้ให้กับชุมชน จนบ้านน้ำเขียวได้ฟื้นตัวขึ้นจากความชบเซาและแปรสภาพมาเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดตราด (จุฑารัตน์ เจือจิ้น, 2555)

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและระบบการท่องเที่ยวตามที่กล่าวไปข้างต้น จึงมีความสำคัญในการศึกษาเรื่อง การศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน และชุมชน ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน อันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจ เข้าใจในวิถีชีวิตชุมชน และรับทราบข้อมูลเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ด้วยรูปแบบที่เป็นตัวของตัวเองและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์กรการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. รับผิดชอบดูแลพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบการที่พักและผู้ให้บริการด้านโฮมสเตย์ จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 4 คนในชุมชน จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview) ที่กำหนดแนวคำถาม เพื่อเชื่อมโยงกับประเด็นหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นคำถามต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของนักทฤษฎี Hudman and Hawkins (1989)

ผลการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านความต้องการซื้อ (Demand Component) 2) องค์ประกอบด้านการเชื่อมโยง (Linking Component) และ 3) องค์ประกอบด้านความต้องการขาย (Supply Component) ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความต้องการซื้อ (Demand Component)

แรงจูงใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist Motivation and Behavior) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ถือได้ว่าเป็นชุมชนริมคลองเก่าแก่และมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า 200 ปี ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่โดดเด่นด้านอัตลักษณ์ของชุมชน 2 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และ 3 วัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมพุทธ วัฒนธรรมอิสลาม และวัฒนธรรมจีน ซึ่งได้อาศัยร่วมกันอย่างหนาแน่นภายในพื้นที่ชุมชนริมคลองด้วยความสันติภาพ สงบสุข ปราศจากความขัดแย้งมาช้านาน มีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และสมดุล อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับธรรมชาติที่มีการพึ่งพิงอาศัยกันอย่างลงตัว ทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวที่เปรียบเสมือนหัวใจของชุมชนและชาวบ้านคือ ระบบนิเวศป่าชายเลนและสัตว์น้ำซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานของชีวิต และเป็นที่มาของรายได้จากการยึดอาชีพการทำประมงพื้นบ้าน ต่อมาชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม เปิดชุมชนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้องค์ความรู้ และสนุกไปกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติ ชิมและลิ้มรสอาหารทะเลสด ๆ และพักผ่อนหย่อนใจไปกับโฮมสเตย์ (Homestay) ซึ่งความโดดเด่นของชุมชนดังกล่าวทำให้เกิดแรงจูงใจ และสามารถตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเพื่อศึกษาดูงาน

2. องค์ประกอบด้านการเชื่อมโยง (Linking Component)

การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาด (Communication and Promotion) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตราดที่โด่งดังในด้านการทำการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีการบริหารจัดการตนเองอย่างเข้มแข็ง จัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยอาศัยความร่วมมือจากชาวบ้านในพื้นที่เป็นหลัก ทั้งนี้ ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวมีการสื่อสารและการส่งเสริมการตลาดเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชนผ่านหลายช่องทางที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ ระบุข้อความ รายการโทรทัศน์ และวิทยุชุมชน ซึ่งช่องทางดังกล่าวสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้หลากหลาย เนื่องจากเป็นการเข้ามาทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว หรือการให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในวงกว้าง รวมไปถึงการรีวิว (Review) แลกเปลี่ยนประสบการณ์การ

ท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันในกะู้ข้อความหรือการบอกต่อปากต่อปาก (Viral marketing) ของนักท่องเที่ยวที่ได้มีโอกาสเดินทางมาสัมผัสชุมชนแล้วเกิดความประทับใจ เป็นต้น ทั้งนี้ ชุมชนบ้านน้ำเขียวยังมีการออกงานตามโอกาสต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ตนเอง ให้เป็นที่รู้จักผ่านการออกบูธงานนิทรรศการ (Exhibition booth) หรืองานอีเว้นท์ (Event) รวมไปถึงการส่งบุคลากรที่มีความรู้และความ สามารถของชุมชนไปเป็นวิทยากรฝึกอบรม และให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยว และการจัดทำโครงการหรือผลงานของชุมชนส่งประกวดในเวทีต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและในระดับสากล นอกจากนี้เหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ชุมชนบ้านน้ำเขียวยังได้รับการสนับสนุนผ่านองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการเข้ามาช่วยกำกับดูแล และร่วมกันทำการตลาดหรือโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชน เพื่อการรับรองความน่าเชื่อถือและเพิ่มการยอมรับสู่สายตานักท่องเที่ยว

การขนส่งและบริษัทนำเที่ยว (Transportation and Tour Operations) การเดินทาง เข้าถึงชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ถือได้ว่ามีการคมนาคมขนส่งที่ สะดวกสบายและปลอดภัย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกวิธีการเดินทางเข้าถึงชุมชนได้หลากหลาย วิธีตามความสะดวก อาทิ รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ และรถตู้ประจำทางเส้นทาง กรุงเทพ-ตราด และเครื่องบินโดยสาร เนื่องด้วยการเดินทางท่องเที่ยว ณ ชุมชนบ้านน้ำเขียว นักท่องเที่ยวจะต้องแจ้งให้ทางชุมชนทราบก่อนล่วงหน้า ซึ่งทางชุมชนได้มีการบริหารจัดการ เรื่องการขนส่งเพื่อรองรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยได้จัดให้มีรถรับส่งระหว่างสถานี ขนส่งจังหวัดตราด-บ้านน้ำเขียว หรือท่าอากาศยานตราด-บ้านน้ำเขียว ทั้งนี้ นักท่องเที่ยว สามารถเลือกใช้บริการได้ตามความเหมาะสม ชุมชนบ้านน้ำเขียวได้ทำการท่องเที่ยวโดยผ่าน บริษัทตัวแทนหรือบริษัทนำเที่ยว ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 26 บริษัท เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งนี้ ชุมชนบ้านน้ำเขียวได้มีการ จัดตั้งกลุ่ม “ยูมัคคุเทศก์” ขึ้นสำหรับเยาวชนในพื้นที่ เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์และสามารถหารายได้ด้วยตนเอง โดยรับหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์อาสาสมัครนำเที่ยว ภายในชุมชนหรือร่วมทำกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว

ช่องทางการจัดจำหน่ายและกลยุทธ์ด้านราคา (Distribution Channels and Pricing Strategy) ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่น ในอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตและมีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยว แต่อีกด้านหนึ่งสิ่งที่ทำให้ชุมชน บ้านน้ำเขียวเป็นที่รู้จักนั้นก็คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชน งาม และข้าวเกรียบยาหน้า แต่เดิมเคยเป็น

องค์ความรู้หรือสินค้าที่มีอยู่เฉพาะภายในชุมชนเท่านั้น ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักมากนัก แต่ในปัจจุบันชุมชนในโขงและข้าวเกรียบยาหน้าเป็นผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน และยกระดับให้เป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะ เป็นผลิตภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยวจะต้องเดินทางเข้าไปสัมผัสและเรียนรู้ด้วยตนเอง ถือเป็นหนึ่งในความภาคภูมิใจของชุมชนและจังหวัด และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน ก่อให้เกิดรายได้เสริม และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ช่องทางการจัดจำหน่ายและกลยุทธ์ด้านราคา เดิมทีชุมชนบ้านน้ำเขียวไม่ได้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชนมากนัก เริ่มทำการท่องเที่ยวด้วยกันภายในกลุ่มเล็ก ๆ มีผู้เข้าร่วมทำโฮมสเตย์ (Homestay) แค่เพียง 4 หลัง และยังคงขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ โดยเริ่มแรกได้มีการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเพียง 6 กิจกรรมเท่านั้น อาทิ กิจกรรมเดินชมวิถีชีวิตริมคลองน้ำเขียว กิจกรรมชมป่าชายเลนและธรรมชาติ ตกปลา ตกปลาหมึก และดำน้ำดูปะการัง เป็นต้น ซึ่งจะคิดราคาค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายเป็นรายชั่วโมง และคิดค่าเข้าพักโฮมสเตย์ (Homestay) เพิ่มเติมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักภายในชุมชน เมื่อเวลาผ่านไปชุมชนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเอง ประกอบกับการเข้าไปช่วยกำกับดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชนได้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมและราคา โดยจัดจำหน่ายเป็นแพ็คเกจ (Package) ในราคา 990 บาทต่อคน เวลา 2 วัน 1 คืน บริการอาหาร 3 มื้อ มีกิจกรรมคือ 1) การสาธิตการทำอบไอบจาก ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับเป็นของที่ระลึกกลับบ้านคนละ 1 ใบ 2) การล่องเรือทำกิจกรรมชมหอยปากเปิดและปลูกป่าชายเลน โดยมีผู้มัคคุเทศก์นำชม และ 3) ปิดท้ายกันด้วยกิจกรรมการแสดงลิเกฮูลู่ช่วงเวลาหลังรับประทานอาหารเย็น เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าชุมชนมีการกำหนดนโยบายของกลยุทธ์ด้านราคาให้เหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด นอกจากนี้ ชุมชนบ้านน้ำเขียวยังเน้นการทำการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยมีการโพสต์ (Post) เขียนข้อความประชาสัมพันธ์เชิญชวนและให้ความรู้ในทุกวันหรือทุกสัปดาห์ เพื่อกระจายข้อมูลดังกล่าวสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

3. องค์ประกอบด้านความต้องการขาย (Supply Component)

รูปแบบและคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว (Destination Characteristics and Patterns) ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เป็นชุมชน 2 ศาสนา 3 วัฒนธรรม ที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว ชุมชนแห่งนี้มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์อันเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

ได้แก่ 1) ระบบนิเวศของป่าชายเลนและสัตว์น้ำที่ยังคงมีความสมดุลอยู่ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับธรรมชาติและมีการพึ่งพิงอิงอาศัยกันอย่างลงตัว คือ ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลน เส้นทางการศึกษาธรรมชาติที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าชายเลน เช่น ปู ปลา ปลาตีน ลิง และนกหลากหลายสายพันธุ์ โดยมีหาดนกสูงเท่ากับตึกสามชั้น ทำให้สามารถชมความงามของปลาชายเลนได้ทั่วทิศจากด้านบน 2) ความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมและประเพณีชุมชนบ้านน้ำเขียว มีสถานที่สำคัญที่เป็นเสมือนสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนในชุมชนคือ วัดน้ำเขียว มัสยิดอัลกุบรอ และศาลเจ้าพ่อน้ำเขียว 3) ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาของคนในชุมชน ได้แก่ งบอบน้ำเขียว ข้าวเกรียบยาหน้ำมุสลิมจาม ตังเมกรอบ ขนมน้ำตาลซึก และอาหารทะเลแห้ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการเที่ยวชมวิถีชีวิตริมน้ำในคลองน้ำเขียว ล่องเรือชมธรรมชาติไปจนถึงปากอ่าวและชมการสาธิตการงมหอยปากเปิด ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่สนุก ท้าทาย และเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากชุมชนสู่นักท่องเที่ยว ส่วนสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวทุกคนไม่ควรพลาดคือ การถ่ายภาพที่ระลึกกับ “สะพานวัดใจ” สัญลักษณ์ประจำชุมชนบ้านน้ำเขียว เพื่อเป็นการยืนยันว่านักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยว ณ ชุมชนจริง ว่ากันว่าหากไปแล้วไม่ได้ถ่ายรูปสะพานวัดใจไว้เป็นที่ระลึก ก็เปรียบได้กับว่ายังไม่ถึงชุมชนบ้านน้ำเขียว

สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ถือได้ว่าเป็นชุมชนที่สามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกช่วงเวลาท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ ซึ่งนอกจากกิจกรรมหลักที่รวมอยู่ในแพ็คเกจท่องเที่ยวของชุมชนแล้ว ยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจในแต่ละเดือน ได้แก่ 1) การละเล่นว่าวอูฐ ซึ่งจะมีการสอนทำว่าวอูฐให้กับนักท่องเที่ยวและจัดสรรพื้นที่ในทุ่งนาให้เล่นว่าวในเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2) การจับปลาไหลโดยใช้วิถีชีวิตดั้งเดิมด้วยวิธีการจับมือเปล่า และการดักปลาตุ๊กที่ดักด้วยกระบอกไม้ไผ่ ซึ่งกิจกรรมนี้เปิดให้ชมได้เพียงเท่านั้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ โดย 2 กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นในเดือนเมษายนถึงสิงหาคม 3) ชวนชิมผลไม้จากสวน โดยจะจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลไม้หลายชนิดออกผล 4) การชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน โดยจะจัดขึ้นในเดือนมิถุนายนถึงธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยิ่งหิ่งห้อยปล่อยแสงทั่วทั้งป่าชายเลนในยามค่ำคืน ให้ความสว่างงดงามไปทั่วทั้ง 2 ริมฝั่งคลอง 5) การช้อนปูใบไม้หรือปูแป้น โดยจะจัดขึ้นในเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน 6) ประเพณีแข่งเรือพายด้วยลำไม้ไผ่ โดยจะจัดขึ้นในเดือนธันวาคมหรือเดือนอื่นขึ้นอยู่กับวันสำคัญทางศาสนา

ตามปฏิทินจันทรคติ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองวันออกอิติหรือวันตรุษของชาวมุสลิม เป็นต้น ส่วนอีกหนึ่งแลนด์มาร์ค (Landmark) สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว คือ สะพานวัดใจ ที่สูงกว่า 2 เมตร ทอดพาดผ่านคลองน้ำเชี่ยว เป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างคน 2 ฝั่ง ด้วยเอกลักษณ์ของสะพานที่สร้างขึ้นเพื่อให้เรือประมงสามารถลอดได้นั้น เป็นหนึ่งในเสน่ห์ที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด เนื่องจากบนตัวสะพานสามารถมองเห็นชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวได้รอบทั่วถึงทั้ง 360 องศา

การบริการที่พักและอาหาร (Lodging and Food Services) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอลำสมอเขม จ.อุดรธานี ได้ทำโฮมสเตย์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้พักอยู่ร่วมกับชาวบ้าน ได้ทานอาหารพื้นถิ่น และใช้ชีวิตแบบวิถีดั้งเดิมของชุมชน โดยมาตรฐานโฮมสเตย์ที่นี่ได้รับรางวัลรับรองคุณภาพมากมาย อาทิ รางวัลรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และมาตรฐานโฮมสเตย์อาเซียน เป็นเครื่องหมายยืนยันคุณภาพห้องพักมีความสะอาดและมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบครัน ทั้งนี้ การจัดสรรบ้านพักให้กับนักท่องเที่ยว ทางกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนได้ใช้ระบบการหมุนเวียนสับเปลี่ยนบ้านกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนและชาวบ้านทั่วไปด้วยความเป็นธรรม ส่วนนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ทางชุมชนก็ได้จัดให้มีการให้บริการโฮมสเตย์หรือที่พักใกล้เคียง ซึ่งทางชุมชนจะเป็นผู้ติดต่อและรับส่งนักท่องเที่ยวด้วยตนเอง แต่ในกรณีนี้นักท่องเที่ยวต้องทำการแจ้งให้ทางชุมชนทราบก่อนล่วงหน้า ณ วันที่ทำการจองรายการนำเที่ยว ส่วนในด้านของอาหาร แน่แน่นอนว่าชุมชนเป็นชุมชนริมน้ำและมีวิถีชีวิตทำอาชีพประมงพื้นบ้าน ดังนั้นอาหารที่ชุมชนจัดให้กับนักท่องเที่ยวจึงเน้นหนักไปที่อาหารทะเลเป็นหลัก ส่วนเมนูอาหารในแต่ละมื้อนั้นก็ขึ้นอยู่กับชุมชนว่ากลุ่มประมงของชุมชนได้วัตถุดิบอะไรจากทะเลมาบ้าง

การบริการนักท่องเที่ยว (Visitor Services) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว อำเภอลำสมอเขม จ.อุดรธานี มีการจัดเจ้าหน้าที่กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนคอยติดตามนักท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อให้ข้อมูลและกำกับดูแลนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังมีช่องทางในการเข้าถึงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และมีการแนะนำให้นักท่องเที่ยวทราบ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อชุมชนได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังมีช่องทางในการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ของประธานกลุ่มชุมชนโดยตรง เพื่อชุมชนจะได้ทราบความต้องการและพร้อมให้การช่วยเหลือได้ในกรณีฉุกเฉิน

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ (Meeting Facilities and Services) ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด มีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายประชาสัมพันธ์ ถึงขยะสาธารณะ และห้องน้ำสาธารณะให้บริการ เป็นต้น ส่วนในบริเวณชุมชนริมสองฝั่งคลอง ทางชุมชนได้มีการสร้างทางเดินเลียบบริเวณคลองเพื่อความสะดวกสบายในการสัญจร การสร้างราวกันตกทั้งสองฝั่งคลอง และหลังคาคลุมทางเดิน การสร้างสะพานข้ามคลองเชื่อมระหว่างสองฝั่งคลองในรูปแบบสะพานโค้งสวยงาม เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางไปมาระหว่างสองฝั่งคลอง ส่วนในด้านของการสื่อความหมายในการท่องเที่ยว ชุมชนยังขาดป้ายบอกทางที่มีมาตรฐาน ป้ายเล่าเรื่องชุมชน และแผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างละเอียดซึ่งสิ่งดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนชุมชน เพราะบางครั้งความพร้อมของสถานที่ที่รับบริการทางการท่องเที่ยวก็เป็นหนึ่งในความประทับใจของการเดินทาง องค์การเอกชนและองค์กรอิสระทางการท่องเที่ยว (Public and Private Tourism Organization) ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด อยู่ในการกำกับดูแลขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ซึ่งแต่เดิมทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามากำกับดูแลชุมชน และจัดให้มีการฝึกอบรมด้านองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคน กระบวนการ และทักษะ จนกระทั่งชุมชนสามารถยืนได้ด้วยตนเองเช่นในปัจจุบัน ซึ่งต่อมา อพท. ได้ทำการเฝ้ากำกับดูแลชุมชนอยู่ห่าง ๆ เนื่องจากชุมชนบ้านน้ำเขียวมีความเข้มแข็งในตนเองมากขึ้น ปัจจุบันชุมชนบ้านน้ำเขียวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ส่วนเทศบาลและส่วนจังหวัด ได้พยายามนำเสนอความเป็นวิถีชีวิตพื้นบ้าน ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของชุมชน โดยการเสนอให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผสมผสานกับองค์ความรู้และวัฒนธรรมภายในชุมชนที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว จนท้ายที่สุดกลายเป็นที่มาของการทำโฮมสเตย์ (Homestay) ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ได้รับรางวัลรับรองคุณภาพในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งปัจจุบันถือได้ว่าชุมชนบ้านน้ำเขียวเป็นหนึ่งในแผนพัฒนาและตัวชี้วัดที่สำคัญของจังหวัดตราด

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด โดยใช้ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของนักทฤษฎี Hudman and Hawkins (1989) สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความต้องการซื้อ (Demand Component) คือ แรงจูงใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist Motivation and Behavior) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลพวงจากสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านน้ำเขียวมีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และสมดุล อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับธรรมชาติที่มีการพึ่งพิงอาศัยกันอย่างลงตัว สอดคล้องกับ รุ่งทิพา ทาน้ำ และอธิป จันทรสุริย์ (2563) ผลการศึกษาพบว่า สิ่งดึงดูดใจ คือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติทั้งป่าไม้ สัตว์ป่า หรือน้ำตก โดยการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น

2. องค์ประกอบด้านการเชื่อมโยง (Linking Component) คือ การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาด (Communication and Promotion) จากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ที่ได้เดินทางเยือนหรือมาท่องเที่ยว ณ ชุมชนบ้านน้ำเขียว ได้สัมผัสกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางศิลปวัฒนธรรมร่วมกับการให้บริการทางการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ชุมชนบ้านน้ำเขียวได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีการเรียนรู้จากความผิดพลาด และนำความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงและแก้ไขเพื่อยกระดับศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น จนเกิดเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนผ่านวิธีการรีวิว (Review) และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันแบบการบอกปากต่อปาก (Viral marketing) สอดคล้องกับสุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (2556) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวและเจ้าของพื้นที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันจะทำให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่วนในด้านของการขนส่งและบริษัทนำเที่ยว (Transportation and Tour Operations) เน้นอนว่าการออกเดินทางในแต่ละครั้งการคมนาคมขนส่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การเข้าถึงชุมชนบ้านน้ำเขียวค่อนข้างมีความสะดวกสบาย

และปลอดภัย นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้หลายวิธี เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถตู้ รถโดยสารประจำทาง และเครื่องบินโดยสาร เป็นต้น รวมถึงบ้านน้ำเชี่ยวยังมีการรับรองผ่านบริษัทตัวแทนหรือบริษัทนำเที่ยว ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 26 บริษัท สอดคล้องกับ ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร และคณะ (2559) ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจน พร้อมทั้งทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและกลยุทธ์ด้านราคา (Distribution Channels and Pricing Strategy) ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวได้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม และมีการกำหนดนโยบายของกลยุทธ์ด้านราคาให้เหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับ ธนวันดี สิทธิไทย (2557) ผลการศึกษาพบว่า ราคาสมเหตุสมผล ราคามีความสัมพันธ์กับคุณค่า การตั้งราคาโปรแกรมการท่องเที่ยว ควรกำหนดราคาอย่างยุติธรรม คำนึงถึงความคุ้มค่าของราคากับสินค้าและบริการที่ได้รับ

3. องค์ประกอบด้านความต้องการขาย (Supply Component) คือ ด้านรูปแบบและคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว (Destination Characteristics and Patterns) ชุมชนวิถีชีวิตพื้นบ้านที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยว และมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์อันเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน สอดคล้องกับ นิตติยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์ (2558) ผลการศึกษาพบว่า การใช้วิถีวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเหมาะสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีเนื่องจากสภาพแวดล้อมชุมชน หรือแม้แต่ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเกิดการท่องเที่ยวขึ้น ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ชุมชนสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปีและยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจให้ทำในแต่ละเดือน ด้านการบริการที่พักและอาหาร (Lodging and Food Services) ชุมชนได้ทำโฮมสเตย์ (Homestay) ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้พักอยู่ร่วมกับชาวบ้าน เพื่อเป็นการสร้างรายได้สู่สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนและชาวบ้านทั่วไป โดยใช้วิถีชีวิตจากกลุ่มประมงพื้นบ้านของชุมชนมาประกอบอาหารให้กับนักท่องเที่ยว และชุมชนบ้านน้ำเชี่ยวยังได้รับรางวัลรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยและมาตรฐานโฮมสเตย์อาเซียน เป็นเครื่องหมายยืนยันคุณภาพ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว (Visitor Services) ชุมชนมีการจัดเจ้าหน้าที่กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนคอยติดตามนักท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนสอดคล้องกับ อธิป จันทร์สุริย์ และฐิติวัฒน์ ทองแก้ว (2559) ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการจัดเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลความเรียบร้อย ความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวต้องการที่จะพัก

ค้างคืน และต้องการให้มีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย สามารถแจ้งความประสงค์ได้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ (Meeting Facilities and Services) ชุมชนมีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวพื้นฐานไว้รองรับนักท่องเที่ยวในบริเวณชุมชนทั้งสองริมฝั่งคลอง และด้านองค์กรเอกชนและองค์กรอิสระทางการท่องเที่ยว (Public and Private Tourism Organization) ชุมชนอยู่ในการกำกับดูแลของทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากชุมชนบ้านน้ำเขียวเป็นหนึ่งในแผนพัฒนาและตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญของจังหวัดตราด

โดยผลจากการศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด นำประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจคือชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านสังคม ชุมชนบ้านน้ำเขียว เกิดการรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน ตลอดจนการรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนัก ห่วงแหนในทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสมดุล เป็นแหล่งของระบบนิเวศป่าชายเลนและสัตว์น้ำที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิตของชุมชน รวมไปถึงทรัพยากรทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าที่มีการปรากฏร่องรอยทางประวัติศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ควรมีการศึกษาในด้านของศักยภาพการรองรับและการบริหารจัดการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในอนาคต ถือเป็น การลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวให้มากที่สุด ชุมชนยังมีรายได้โดยที่ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวก็ยังคงอุดมสมบูรณ์และยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ เจือจิน. (2555). **แนวทางการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม บ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Chuachin, C. (2012). **Guidelines for Cultural Tourism Management at Ban Nam Chieo, Trat Province**. Master Thesis of Arts Programs in Cultural Resource, Graduates School, Silpakorn University.
- ชนวันต์ สิทธิไทย. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาการตลาดบริการเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทย-มาเลเซียเพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันในการเปิดเสรีการค้าอาเซียน. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 8(2), 149-167.
- Sittithai, T. (2014). The Service Marketing Strategy Development of Integrated Tourism in Thailand and Malaysia to Enhance the Competitive Capacity of the AEC. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**, 8(2), 149-167. (in Thai).
- นิตติยา ทองเสนอ และ อุทิศ สังขรัตน์. (2558). การจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมากอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 10(1). 187-206.
- Tong-sanoer N., & Sungkharat, U. (2013). Culture local wisdom Management for Creative tourism: A case study of Koh mark Sub-District, Pakpayoon District, Patalung Province. **Journal of Humanities and Social Sciences, Thaksin University**, 10(1), 187-206. (in Thai).
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- Wisudthiluck, S. et al. (2013). **Creative Tourism**. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism.

- รุ่งทิพา ท่าน้ำ และ อธิป จันท์สุริย์. (2563). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นบนฐานแนว คัด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. **วารสารที่ทัศนวัฒนธรรม สำนัก ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**, 19(2), 89-110.
- Thanam, R., and Jansuri, A. (2020). Guideline for the Promoting Rural Tourism Based on Creative Tourism of Umphang District, Tak Province. **Tetas Wattanatam Journal, Office of Art and Culture, Bansomdej chaopraya Rajabhat University**, 19(2), 89-110. (in Thai).
- ศรินันท์ พงษ์นรินทร์, อัญญา บัชรธรรม และ ชัชชญา ยอดสุวรรณ. (2559). แนวทางในการ พัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. **วารสาร วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 9(1), 234-259.
- Pongnirundorn, S., Buatham O., & Yodsuwan, C. (2016). Guidelines for Effective Development in Tourism Management of Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. **Journal of SCGSM, Khon Kaen University**, 9(1), 234-259. (in Thai).
- อธิป จันท์สุริย์ และ จูติวัจน์ ทองแก้ว. (2559). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ศึกษาดูเหยี่ยว อพยพ เขาดินสอ จังหวัดชุมพร การศึกษาเรื่องเล่าจากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้. **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 SMART มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา**. หน้า 1144-1157.
- Jansuri, A., & Tongkaew, T. (2016). Tourist Attraction Management in the Learning Area of Immigration Hawk at Khao Din Sor, Chumphon Province the Narrative Approach from Education Attraction. **The 6th SMART National Conference, Kasetsart University Sriracha Campus**, pp. 1144-1157.
- Hudman, L.E., and Hawkins, D. E. (1989). **Tourism in Contemporary Society**. New Jersey: Prentice Hall.
- Madhyamapurush, W. (2019). Structure of Tourism System. **Journal of Thai Hospitality and Tourism**, 14(1), 94-102.
- Mill, R. C. & Morrison, A. M. (2002). **The Tourism System: An Introductory Text**, Upper Saddle River. London: Kendall Hunt Publishing.